

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจการลูกเสือเป็นกิจการซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 โดยทรงตั้งกองลูกเสือกองแรกขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนข้าราชการในสมัยปัจจุบัน) เพื่อเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ และยังคงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งกองลูกเสือตามโรงเรียนต่าง ๆ มากขึ้น จึงทำให้กิจการลูกเสือแพร่หลายไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว (สมรรถไชย ศรีคุณ และคณะ 2521 : 5)

กษัตริย์บาลและบุคคลจำนวนมากเห็นประโยชน์ของกิจการลูกเสือมากยิ่งขึ้น จึงจะเห็นได้จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ดังต่อไปนี้

กิจการลูกเสือมุ่งฝึกหัดอบรมให้มีความรู้ความสามารถพิเศษ ให้มีระเบียบวินัย และให้รู้จักเห็นใจ จริงใจต่อผู้อื่น พร้อมทั้งถือเอาเป็นหน้าที่ที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเมตตาเผื่อแผ่โดยไม่เลือกชาติ ชั้น วรณะ นับเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง วินัยและความเมตตาเผื่อแผ่ที่ได้ศึกษาพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว จึงเป็นสิ่งที่บ้านเมืองต้องการ และเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งซึ่งจะช่วยให้ลูกเสือสามารถรักษา สร้างเสริม ความเป็นปึกแผ่นของคนไทยไว้ได้ในวันหน้า และสามารถรโรงประเทศไทยให้เจริญมั่นคงตลอดไปได้

. . . จึงกล่าวได้ว่า งานลูกเสือมุ่งหมายที่จะอบรมเด็กให้สุจริต มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความมั่นใจในตนเอง ต้องการฝึกลูกเสือทุกคนให้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในทุก ๆ ทางที่จะพึงทำได้ ผู้ที่เข้าร่วมงานของลูกเสือ ย่อมต้องมีความเต็มอกเต็มใจและเสียสละ เชื่อถือ เลื่อมใส ทั้งใจ และพากเพียรที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกิจการอันทรงคุณค่านี้ให้มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์เพิ่มพูนกว้างขวางยิ่งขึ้น (2521 :

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ (2521 : 7) ได้ให้ความสำคัญแก่กิจการ
ลูกเสือว่า " กิจการลูกเสือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการอบรมนิสัยเยาวชนและพลเมืองของชาติให้
เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบวินัย และรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือต่อสาธารณสถาน
เป็นสำคัญ จึงนับว่ากิจการลูกเสือเป็นกิจการที่มีประโยชน์ต่ออนาคตของประเทศเป็นอันมาก "
ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีคำสั่งลงวันที่ 4 เมษายน 2516 ให้บรรจูลูกเสือเข้า
มาอยู่ในหลักสูตร (ระเบียบ จันทวิมล 2519 : 43)

พ.ศ. 2520 เมื่อมีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ รัฐจึงได้
บรรจูลูกเสือลงในหมวดที่ 6 (คือปะ วิชชาธรรม จริยธรรม พานานามัย สภาพลกัลยาและ
กิจกรรมเยาวชน) ในแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 และจัดวิชาลูกเสือเป็น
กิจกรรมสร้างนิสัยกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่เน้น
พัฒนาการทางสังคมในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเรียกชื่อวิชาลูกเสือว่า
" กิจกรรมลูกเสือ " (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 4)

จากการที่รัฐได้จัดให้กิจกรรมลูกเสือเป็นเพียงกิจกรรมสร้างนิสัย ซึ่งเป็นกิจกรรม
บังคับเลือกที่โรงเรียนใดจะเลือกสอนก็ได้ หรือถ้าโรงเรียนใดไม่พร้อมที่จะสอนกิจกรรมลูกเสือ
จะเลือกกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ในคู่มือปฏิบัติการกิจกรรมสร้างนิสัยระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ
ก็ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2524 : 701) ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือเห็นว่า การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นเพียงกิจกรรมสร้างนิสัย
ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในหลักสูตรประถมศึกษาที่เน้นการสอนภาค
ปฏิบัตินั้น จะทำให้การฝึกอบรมเยาวชนของชาติไปประโยชน์และผลไม่เต็มที่ น่าจะมีการเพิ่มวิชา
ลูกเสือที่เน้นการสอนเฉพาะภาควิชาการหรือทฤษฎี บรรจุเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา โดย
ยังคงให้มีการสอนกิจกรรมลูกเสือที่เป็นกิจกรรมบังคับเลือกควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การเรียน
การสอนมีระบบ และสามารถฝึกอบรมเยาวชนได้อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ
กรมวิชาการ 2526 : 1 - 6 ; ปรานโมทย์ ไชยกิจ 2526 : 2 - 3) จึงมีการเสนอ
เรื่องการบรรจูลูกเสือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษาต่อกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง
ศึกษาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าวิชาลูกเสือจะสามารถสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีต่าง ๆ เช่น
ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเป็นพลเมืองดีให้แก่เยาวชนของชาติได้เป็นอย่างดี
ก็ จึงได้ประกาศให้วิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เมื่อ

วันที่ 16 ตุลาคม 2527 โดยให้อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีคาบเวลาเรียนร้อยละ 50 ของกิจกรรมสร้างนิสัย และให้เริ่มใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในปีการศึกษา 2528 ทุกระดับชั้น

สำหรับเวลาเรียนในกิจกรรมสร้างนิสัยซึ่งเหลืออยู่ร้อยละ 50 ให้เลือกเรียนกิจกรรมสร้างนิสัยอื่น ๆ หรือจะเลือกเรียนกิจกรรมลูกเสือตามที่เคยเรียนอยู่เดิมก็ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2527 : หน้าปก)

ปัจจุบันนี้การสอนเกี่ยวกับลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีอยู่ 2 วิชา คือ วิชาลูกเสือซึ่งเป็นวิชาบังคับที่โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศจะต้องสอนและนักเรียนทุกคนต้องเรียน จะเน้นภาคทฤษฎี ผู้เรียนไม่ต้องแต่งเครื่องแบบลูกเสือ ให้แต่งเครื่องแบบนักเรียนตามปกติ ไม่ต้องเข้าประจำกองหรือเสียค่าธรรมเนียมนิด ๆ ทั้งสิ้น อีกวิชาหนึ่งคือ กิจกรรมลูกเสือ ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกที่โรงเรียนใดจะเลือกสอนก็ได้ จะเน้นภาคปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบลูกเสือ

กัวยเหตุที่วิชาลูกเสือเป็นวิชาที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีต่าง ๆ ให้แก่เยาวชนของชาติดังกล่าวข้างต้น และเป็นวิชาใหม่ที่เพิ่งเปิดสอนในภาคต้น ปีการศึกษา 2528 นี้เอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับวิชาลูกเสือนี้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับก้าการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา เพราะการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีคุณสมบัติ และทัศนคติที่ดีที่ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้ และเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผล และบุคคลที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือได้ดีที่สุด คือ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือนั้นเอง ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาลูกเสือเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาลูกเสือเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษานั้นเป็นอย่างไร และประโยชน์ที่ได้จากการสอนวิชาลูกเสือจะบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด

การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลจากครูผู้สอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาและมีความเจริญมากที่สุด บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การเพิ่มการบรรจุวิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษาเป็นอย่างไร อีกทั้งโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีความพร้อมทั้งด้านอาคารเรียนการสอน จึงสามารถจัดสอนวิชาลูกเสือได้อย่างจริงจังและทั่วถึงมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เกือบทุกแห่งได้จัดสอนกิจกรรมลูกเสืออยู่แล้ว บุคลากรในโรงเรียนย่อมเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาลูกเสือเป็นอย่างดี

ทว่าเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ข้อมูลที่ได้จากครูผู้สอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครจะเป็นข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดหลักสูตรวิชาลูกเสือและผู้บริหารโรงเรียนที่จะได้นำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการสอนวิชาลูกเสือต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ภาคต้น ปีการศึกษา 2528 จากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือในสังกัดต่าง ๆ คือ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษาเฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในด้านครู ผู้บริหารโรงเรียน หลักสูตรวิชาลูกเสือ การสอน เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน เวลา การวัดและประเมินผล เท่านั้น

ชอกลงเมืองทน

ผู้ทอบแบบสอตามมความเข้าใจและเห็นความแตกต่างระหว่างวิชาลูกเสือและ
กิจกรรมลูกเสืออย่างเท่าเทียมกัน

ความจำกัของการวิจัย

วิชาลูกเสือเป็นวิชาใหม่ที่เพิ่งบรรจุในหลักสูตรประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2527 และ
เริ่มมีการสอนในภาคท้นปีการศึกษา 2528 ฉะนั้นผู้ทอบแบบสอตามอาจยังไม่มประสบการณ์ใน
เรื่องการสอนวิชาลูกเสือมากนัก

คำจำกัดความ

1. ครู หมายถึง ผู้สอนวิชาลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียน
ประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือในสังกัดต่าง ๆ คือ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพ-
มหานคร และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

2. วิชาลูกเสือ หมายถึง วิชาที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับลูกเสือ โยเน้นภาคทฤษฎี
มีวิธีการเรียนการสอนเหมือนวิชาบังคับอื่น ๆ นักเรียนที่เรียนวิชานี้ไม่ตองเป็นลูกเสือ และไม่ตอง
แต่งเครื่องแบบลูกเสือ เริ่มสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในปีการศึกษา 2528

3. กิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ซึ่งเป็นวิชาบังคับ
เลือกในหลักสูตรประถมศึกษาที่สอนตามหลักสูตรที่ตองลูกเสือแห่งชาติท้นชั้น การสอนเน้น
ภาคปฏิบัติ ระบบหมู่ การทดสอบเป็นชั้น ๆ และกิจกรรมกลางแจ้ง ผู้เรียนจะตองเป็นลูกเสือและ
แต่งเครื่องแบบลูกเสือ ถ้าเป็นชายเรียกว่า " ลูกเสือ " ถ้าเป็นหญิงเรียกว่า " เนตรนารี "

4. โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่
สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในสังกัดสำนักงานการประ
ศีกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร
และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมความรู้จากหนังสือ เอกสาร วารสาร รายงานการประชุม งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาลูกเสือ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. สุ่มตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน วิชาลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรม ลูกเสือในกรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 65 โรงเรียน

วิธีสุ่มตัวอย่างประชากร คือ สืบหาจำนวนและรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จากกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดกรุงเทพมหานครจากกองโรงเรียน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจากทบวงมหาวิทยาลัย แล้วตรวจสอบรายชื่อโรงเรียน ประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือในสังกัดต่าง ๆ ทั้ง 4 สังกัดในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 757 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีครูผู้สอนวิชาลูกเสือ 6 คน คิดเป็นจำนวนครูผู้สอนวิชา ลูกเสือในกรุงเทพมหานครทั้งหมด 4,542 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 4,542 คน ได้สุ่มขนาดตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอนวิชาลูกเสือ จำนวน 370 คน โดยใช้ตารางการ สุ่มขนาดประชากรของ Robert V. Krejcie และ Daryle W. Morgan (1970 : 607 - 608) และได้สุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 370 คน จากโรงเรียน ประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือในสังกัดต่าง ๆ ทั้ง 4 สังกัด จำนวน 65 โรงเรียน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) (ประคอง กรรณสูต 2525 : 80)

3. สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพและประสบการณ์เกี่ยวกับลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 ความนึกเห็นของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

4. นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่สอนกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 5 ท่าน และครูผู้สอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนกรุงเทพ-วิทยา จำนวน 4 ท่าน อ่านเพื่อทดสอบความเข้าใจและวิจารณ์ข้อคำถามแต่ละข้อ และนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่านพิจารณาความครบถ้วนของแบบสอบถามและส่วนรวมภาษาที่ใช้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข เป็นแบบสอบถามฉบับชั่วคราว

5. นำแบบสอบถามชั่วคราวไปทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรสังกัดละ 6 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 24 คน และนำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวนี้มาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

6. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนทั้งวิชาลูกเสือและกิจกรรมลูกเสือในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานครด้วยตนเอง และขอให้ทางโรงเรียนรวบรวมแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

7. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและประสบการณ์เกี่ยวกับลูกเสือของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้คำร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ความถี่เห็นของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จะใช้คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย และรวบรวมความถี่เห็นและข้อเสนอนะเพิ่มเติมเสนอในรูปแบบการบรรยายสรุป

8. สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรวิชาลูกเสือในระดับประถมศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย